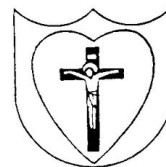

Första söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2024-06-02, distansgudstjänst.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Undervisa oss genom din helige Ande om dödens allvar och himlens härlighet så att vi i kraft av ordet får del av din eviga välsignelse och frid. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Gud eller världen

Epistel: 1 Joh. 3:13-18.

Evangelium: Luk. 16:19-31. Den rike mannen och Lasarus

Vid den tiden sade Jesus till fariséerna: 19 Det var en rik man som gick klädd i purpur och fint linne och levde i fest och lyx varje dag. 20 Men vid hans port låg en fattig man som hette Lasarus, full av sår. 21 Han längtade efter att få äta sig mätt på det som föll från den rikes bord. Hundarna kom till och med och slickade hans sår. 22 Så dog den fattige, och han fördes av änglarna till platsen vid Abrahams sida.

Även den rike dog och blev begravd. 23 I helvetet, där han plågades, lyfte han sin blick och fick se Abraham långt borta och Lasarus hos honom. 24 Då ropade han: Fader Abraham! Förbarma dig över mig och skicka Lasarus att doppa sin fingertopp i vatten och svalka min tunga, för jag plågas i den här elden. 25 Men Abraham svarade: Mitt barn, kom ihåg att du fick ut ditt goda medan du levde, och Lasarus fick ut det onda. Nu får han tröst här, medan du får plåga. 26 Och dessutom är det satt en stor gapande klyfta mellan oss och er, för att de som vill gå över härifrån till er inte ska kunna det, och inte heller kommer någon därifrån över till oss.

27 Mannen sade: Då ber jag dig, fader, att du skickar honom till min fars hus. 28 Jag har fem bröder, och han måste varna dem så att inte de också kommer hit till plågans plats. 29 Men Abraham sade: De har Mose och profeterna. De ska lyssna till dem. 30 Nej, fader Abraham, svarade han, men om någon kommer till dem från de döda omvänder de sig. 31 Abraham sade till honom: Lyssnar de inte till Mose och profeterna, så låter de sig inte övertygas ens om någon uppstår från de döda.”

Dagens ämne i vår evangeliebok är ”Gud eller världen”. Bibeln gör en klar skillnad mellan Guds barn och världens barn, mellan dem som tror på Kristus och dem som inte gör det. I vår predikotext representeras dessa båda av den rike mannen och den fattige Lasarus. Men den väsentliga skillnaden ligger inte i deras rikedom och fattigdom. Abraham som talar här var en mycket rik man, med över trehundra tjänare och stora boskapshjordar. I vår tid kan Abraham närmast liknas vid en storföretagare. Ändå var han trons fader. Han kallades av Gud ut ur sitt land och från sin familj till ett främmande land. Där fick han Guds löfte om den kommande Frälsaren. Paulus lyfter fram Abrahams exempel i Romarbrevet där han skriver:

För vad säger Skriften? Abraham trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet. Den som har gärningar får sin lön, inte av nåd utan som förtjänst. Men den som utan gärningar tror på

honom som förklarar den ogudaktige rättfärdig, han får sin tro tillräknad som rättfärdighet (Rom. 4:3-5).

Vi får alltså tron gratis av nåd genom tron för Kristi skull. Denna tro hade den fattige Lasarus. Under sitt liv fick han utstå många lidanden på grund av sin fattigdom. Han var sjuk, och hundarna slickade hans sår. Han föraktades och försumrades av den världsligt sinnade rike mannen. Det står att Lasarus *”längtade efter att få äta sig mätt på det som föll från den rikes bord”*, men det fick han inte. Så måste han leva i hunger och misär, men ändå höll han fast vid sin tro. När han dog fördes han av änglarna till himlens salighet. Där fick han komma till platsen närmast Abraham. Det är den plats om vilken Paulus skriver: *”Jag har en längtan att bryta upp och vara hos Kristus, vilket vore mycket bättre”* (Fil.1:23). När en kristen dör kommer hans själ direkt till himlen, till den plats där alla troende från alla tider samlas och får vara hos Kristus i väntan på uppståndelsens dag. De väntar på att deras kroppar skall bli levande igen och få del av den himmelska härligheten. Till denna saliga plats kom nu Lasarus.

Om den saliga uppståndelsens dag skriver aposteln: *”Bröder, vi vill att ni ska veta hur det blir med dem som har insomnat, så att ni inte sörjer som de andra, de som inte har något hopp. Eftersom vi tror att Jesus har dött och uppstått, så ska Gud på samma sätt genom Jesus föra fram de insomnade tillsammans med honom. Vi säger er detta enligt ett ord från Herren: vi som lever och är kvar till Herrens ankomst ska alls inte komma före de insomnade. När en befallning ljuder, en ärkeängels röst och en Guds basun, då ska Herren själv komma ner från himlen, och de som har dött i Kristus ska uppstå först. Därefter ska vi som lever och är kvar ryckas upp bland skyar tillsammans med dem för att möta Herren i rymden. Och så ska vi alltid vara hos Herren”* (1 Tess. 4:13-16).

Bibelns lära är här entydig och klar. De kristna som har dött blir genast saliga, men skall sedan på den yttersta dagen också uppstå med sina kroppar när Jesus kommer tillbaka och så får de tillsammans med de kristna som då ännu lever på jorden möta Herren på himlens skyar. De blir därefter frikända i den yttersta domen och får för alltid vara hos Kristus i himlen.

Men den rike mannen hade inte denna tro. Han levde i otro. Detta innebär att han saknade den sanna tron på Gud. Bibeln gör här en knivskarp skillnad. Antingen har en människa den sanna tron i sitt hjärta, eller lever hon i otro. Det finns inte något tredje tillstånd. Jesus säger: *”Gå in genom den trånga porten. Den port är vid och den väg är bred som leder till fördärvet, och det är många som går in genom den. Men den port är trång och den väg är smal som leder till livet, och det är få som finner den”* (Matt. 7:13f).

De många som vandrar på den breda vägen är världens barn som lever i otro. Det är sådana som är fångna i främmande religioner, sekter och ideologier, sådana som är fientliga mot kristendomen eller sådana som bara är likgiltiga. Ja det kan vara helt vanliga människor, ofta mycket vänliga och skötsamma. Det kan också vara sådana som har namn om sig att vara kristna, men som i verkligheten inte har någon levande tro i sina hjärtan. Alla dessa kommer vid sin död att föras till samma plats som den rike mannen som Jesus talar om i dagens evangelium. Han fördes till den plats som i Bibeln betecknas med ord som ”dödsriket” [latin: inferno] ”Hades” [grek. underjorden] eller ”helvetet” [håla, ty. Hölle], ”Gehenna” [Hinnoms dal] eller ”Sheol” [hebreiska]. Bibeln använder bilder av en avgrund, en grop eller en avstjälpningsplats för sopor, förbränning eller en plats dit avrättade människor fördes och brändes. Profeten Jeremia talar om *Tofets* plats, en plats där man till och med offrade barn åt avguden

Molok. Denna plats kallades också *Hinnoms dal* eller *Gehenna* (2 Kung. 3:10). Jeremia skriver:

De har byggt upp Tofethöjderna i Hinnoms sons dal för att där bränna upp sina söner och döttrar i eld, fastän jag aldrig har befallt eller ens tänkt mig det (Jer. 7:31).

Så säger Herren Sebaot: Jag ska krossa detta folk och denna stad på samma sätt som man krossar ett lerkärl så att det inte kan bli helt igen. Och man ska begrava i Tofet därför att det inte finns någon annan plats att begrava på. Så ska jag göra med denna plats, säger Herren, och med dess invånare. Jag ska göra denna stad lik Tofet. Och husen i Jerusalem och Juda kungars hus ska bli lika orena som Tofets plats, alla de hus där man tänt rökelse på taken åt himlens hela härskara och utgjutit dryckesoffer åt andra gudar” (Jer. 19:11-13).

Om den rike mannen säger nu Jesus att han kom till helvetet där han *plågades i eld*. Han såg Abraham långt borta och bad om att denne skulle sända Lazarus för att doppa sitt finger i vatten och svalka hans tunga. Många har spekulerat om vad helvetet är för plats och hurdana plågorna är. Men sådana spekulationer är fåfänga och meningslösa. De ortodoxa teologerna brukade säga, att man istället skall ägna sig åt att se till att man inte kommer dit. Detta sker genom tron på Kristus och förtröstan på honom.

Abraham förkunnar nu stränga ord till den rike mannen. Han säger: *Mitt barn, kom ihåg att du fick ut ditt goda medan du levde, och Lazarus fick ut det onda. Nu får han tröst här, medan du får plåga (v 25)*. Den rike mannen hade levt i rikedom och välstånd, men utan någon tro. Han hade bara haft jordisk rikedom och egenrättfärdighet, men helt saknat den andliga rikedom. Ett tecken på detta var också att han inte alls hade brytt sig om att hjälpa den fattige och sjuke Lazarus, trots att denne låg vid hans egen port. Den rike mannen saknade både tron och därmed också *trons goda gärningar*.

Abraham betonar också att det är helt omöjligt att komma över från helvetet till himlen efter döden. Han säger: *”Dessutom är det satt en stor gapande klyfta mellan oss och er, för att de som vill gå över härifrån till er inte ska kunna det, och inte heller kommer någon därifrån över till oss” (v 26)*.

Bibeln ger oss här en tydlig och klar undervisning om att ingen omvändelse är möjlig efter döden. Många har försökt förneka detta. Under medeltiden hoppades man på rening genom skärselden. I vår tid söker man kontakt med de döda genom spiritism, vilket Bibeln förbjuder. Man lär också att – om Gud finns – måste alla människor komma till himlen eftersom Gud annars vore orättvis. Men detta är inte något nytt. Så var det redan med *kyrkofadern Origenes* i fornkyrkan. Som ung var han en brinnande kristen som förenade tron med stor lärdom. Men så kom han tyvärr att falla för frestelsen att mer och mer tolka in mänskliga tankar i bibelordet. Han menade att det bakom och under den yttre texten låg fördolda budskap. Så kom han att lära att de eviga straffen skulle ta slut och att alla människor till sist skulle bli saliga. Detta kallas läran om *”apokatastasis”*, alltings återställelse, och Origenes blev därför dömd som kättare av den rättrogna kyrkan.

Läran om alltings återställelse bygger på en misstolkning av Paulus ord i 1 Kor. 15 där han säger att *”Gud ska bli allt i alla” (v 28)*. Men Paulus utgår här ifrån att Kristus skall lägga alla fiender under sina fötter (v 25). Paulus citerar här Psaltarens 8:e psalm, där det om Människosonen, Kristus, heter: *”En liten tid lät du honom vara ringare än Gud,*

med ära och härlighet krönte du honom. Du satte honom till Herre över dina händers verk, allt har du lagt under hans fötter” (Ps. 8:7). Detta ställe talar absolut inte om att de eviga straffen ska ta slut, utan om att Kristus efter sitt lidande och sin utblottelse skall upphöjas. Det skedde genom Kristi uppståndelse. Då skall han först förkunna sin seger också i helvetet, som Petrus skriver: ”I Anden gick han bort och utropade ett budskap för andarna i fängelset, för dem som den gången var olydiga när Gud tåligt väntade under Noas dagar, medan arken byggdes” (1 Petr. 3:19f). Detta bekänner vi också i vår trosbekännelse med orden ”nedstigen till helvetet”. I några viktiga predikningar utlägger Luther detta om Kristi seger över de onda makterna, helt i enlighet med vad både Petrus och Paulus här lär. Paulus skriver om denna seger:

Liksom i Adam alla dör, så skall också i Kristus alla göras levande. Men var och en i sin ordning: Kristus som förstlingen och sedan, vid hans ankomst, de som tillhör honom. Därefter kommer slutet, då han överlämnar riket åt Gud, Fadern, sedan han gjort slut på varje välde, varje makt och kraft. Ty han måste regera tills han har lagt alla fiender under sina fötter. Som den siste fienden berövas döden all makt, ty allt har han lagt under hans fötter. Men när det heter att allt är lagt under honom, så är det uppenbart att den är undantagen som har lagt allt under Kristus. Och när allt har blivit lagt under honom, då skall Sonen själv underordna sig den som har lagt allt under honom, för att Gud skall vara allt i alla (1 Kor. 15:22-28).

Det talas här om hur alla görs levande i Kristus, d.v.s. om vad som sker med de troende och om hur samtidigt alla otroende fiender besegras. När Kristus utfört sitt verk genom sin död och uppståndelse överlämnar han riket åt Gud Fadern, ”sedan han har lagt alla sina fiender under sina fötter” (v. 25). Den sista fienden som omtalas är döden (v. 26). På detta sätt har Gud blivit allt i alla. Någon har med rätta sagt: Gud visar här 100% nåd mot de troende och 100% vrede mot de otroende.

Bibelns ord om den dubbla utgången, om himmel och helvete, kan inte bortförklaras. Läran om de eviga straffen framgår också tydligt av Jesu ord om den yttersta domen där han säger om de två grupperna: ”Och dessa skall gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv.” Den ena gruppen kallar han ”fåren”, ”Faderns välsignade” som skall få det eviga riket (Matt. 25:34) medan den andra gruppen kallas ”getterna”, ”ni förbannade”, som skall få del av ”den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar.”

För den rike mannen hade nu detta blivit en förfärande verklighet. Han kommer då att tänka på sina fem bröder och ber att Abraham skall skicka Lasarus till deras hus för att varna dem. Men Abraham förklarar att detta är omöjligt. De har Mose och profeterna. Där finns deras räddning och frälsning. Men den rike mannen visste ju att varken han själv eller bröderna hade lyssnat på Bibelns ord. Han tänker då att det måste till ett särskilt under för att bröderna skall tro. Om Lasarus kommer från de döda med sitt budskap, ja, då ska de nog tro! Den rike mannen trodde inte på det oansenliga bibelordets makt utan hoppades på ett särskilt, märkligt under! Detta visar hur vi människor ringaktar Guds ord, men gärna vill tro på extraordinära under och uppenbarelser. Men Abraham säger då till den rike mannen och till oss alla: ”*Lyssnar de inte till Mose och profeterna, så låter de sig inte övertygas ens om någon uppstår från de döda.*”

Må vi därför alla låta varna oss av dessa allvarliga ord och i tro lyssna på vad Mose och profeterna, Jesus själv och hans apostlar säger. Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.